XLI. évf. Cluj-Kolozsvár, 1931 szeptember. 9. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BÖROS GYÖRGY.

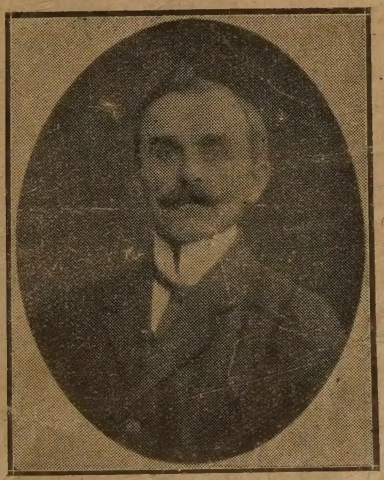

Bálint Balázs (1882–1931).

Az unitárius nevelő mintaképe, kit hosszu, munkás élete és hüséges szive érdemesitett lapunknak erre az első oldalára. Halálát gyászoljuk meg, de életét kövessük!

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

Bálint Balázs.
1882—1931.

Mint viharban az erős tölgy, derékban törött ketté a Bálint Balázs munkás élete. Halála előtt egy héttel még halotti nótát zengett egyik kedves tanitványa felett, de a sirhoz már nem kisérhette el: utközben kidőlt, ágyba esett, honnan még egy utolsó erőfeszitéssel feltámolygott, hogy napirenden lévő munkáját, az iskolai beirást elvégezze. S el is végezte. Azonban a tulerőltetett munka által meggyötört, erős akaratu, de gyönge testet 1931. évi augusztus hó 26-án hirtelen elragadta a kérlelhetetlen halál....

Bálint Balázs Firtosváralján született 1882-ben. Elemi iskolába is ott járt. A költői lelkületü József János tanitványa volt. Gimnáziumi és képezdei tanulmányait Székelykereszturon végezte. Huszonhat évig tanitott; előbb Lókodban, később Kénosban. Tanitói és kántori hivatalában a pontosság mintaképe volt. Nemcsak tanitott, hanem nevelt is. Tanitványait illemre, a szülők, előljárók és a nagyobbak tiszteletére nevelte. Világosságadó égő fákl a volt, amely — mig másoknak világitott — önmagát emésztette meg. Élete sok betegséggel, operációkat átélő szenvedéssel tarkitott, nehéz pálya volt, de nem eredménytelen. Szerény, kitartó munkás, de megalkuvást nem ismerő, gerinces jelleme miatt pályáján sok tövisszurás érte, mely érzékeny lelkén sajgó sebeket ejtett, de a kijelölt, egyenes utról soha le nem téritette. Szorgalmas munkáját hatóságai elismerték. Az eredményes tanitásért kitüntetést, az egyházi énektanitásért elismerést, a gyümölcsfatenyésztésért pedig jutalmat nyert.

Erős lelke gyenge testben lakózott. Hosszantartó, nehéz betegségek gyötörték. Szilárd akarata sokszor átgázolt a veszedelmeken, de most elsodorta a szenvedések örvénye, pályája derékba törött. Sokszor figyelmeztettem: „Vigyázz magadra, a tulfeszitett munka nem válik javadra.“ Ő azt felelte: „Hajt a vérem, nem állhatok ellen.“ Most a gyönge test valamelyik alkotó része eltörött s az egész összeomlott. A tulfeszitett munka mártirja lett...

Temetése augusztus 28-án volt. Holt tetemét a templomban ravatalozták fel Kénosban. Ravatalára a család koszoruja mellé szebbnél szebb koszorukat és virágokat helyeztek tisztelői, tanitványai, tanitó-egyletek és a helybeli társadalmi egyletek, melyek között szépségével feltünt a helybeli nőegylet hatalmas, őszirózsákból diszesen font, gyönyörü koszoruja, amely felséges pompában fejezte ki az elmulás gondolatát. Az Isten alkotta, gyönyörü természet ingyenes ajándékának illatával, szépségével nem versenyezhet a drága pénzen vett müvirág... A nőegylet gondolata követésre méltó, szép példa!...

A ravatal[sz]a gyászoló család mellett a gyermeksereg, a tanitványok sora, a presbiterium és a nőegyleti tagok — alkalmi, gyászlobogódiszben — állották körül. Könnyekig megható, a tisztelet-

adásnak felséges, szép látványa volt... A templom nem volt képes befogadni a helybeli, a lókodi és a vidékről nagy csoportokban összesereglett gyászközönséget.

A koporsó felett imát és gyászbeszédet Kővári Jakab helybeli lelkész mondott, találó képekben és hasonlatokban mutatva be azt a buzgó tanitói munkát, melyet a megboldogult életében kifejtett. A pályatársak és barátok nevében Pálffy Ákos mondott érzékeny bucsut; a megyei tanitó-egylet nevében Szabó János, a tanfelügyelőség részéről pedig A. Mărginean tanfelügyelő tartott tartalmas emlékbeszédet.

A templomból a — két müködési községe között elhuzódó hegyormon álló — lókodi köztemetőbe kisértük. A sirnál, mint volt lókodi munkatársa, Vári Domokos szentpáli lelkész bucsuzott a jó baráttól költői lendülettel; a szülőföld nevében pedig Bálint Albert gyepesi lelkész meghatottan mondott istenhozzádot a rokonnak, falusfélnek, a Firtos szülöttjének. A sirdombon Kővári Jakab kivánt békés nyugalmat.

A temetésen, a tanitványok és hivek hatalmas serege mellett, résztvett a tanitói és tanfelügyelői kar testületileg, a lelkészi és jegyzői kar számos tagja.

A család sorsa tragikus tanitóözvegyi és árva sors: bizonytalan jövővel és rendezetlen sorsu gyermekekkel...

Személyi vonatkozás, de érdekes a megboldogultnak halála előtt egy héttel hozzám intézett utolsó szava:

„Rosszul érzem magam, fáradt vagyok nagyon,
ezt a sok szenvedés nemsoká' itt hagyom...
Isten veled, pajtás, betegség már gyötör,
ugy lefekszem most, hogy nem kelek soha föl."

Mire ravatalánál igy válaszoltam:

„Életed minta volt, halálod dicsőség,
munka-mártirjaként fogad Téged az ég;
hült porodra perdül le baráti könnyünk,
Isten veled, pajtás, soha sem feledünk."

Pálffy Ákos.

Felhivás. Erzsébetvárosra 3—4 tanonc (ipart tanuló és 3 év alatt felszabaduló, 13 életévüket betöltött ifju) kerestetik az asztalos iparra. Felhivjuk falusi olvasóink figyelmét erre a jó alkalomra. Pályázók a lelkésztől hozott ajánlás alapján forduljanak Solymossy István ipartestületi elnök urhoz, Dumbraveni-Erzsébetváros. A szülők megnyugtatására közöljük, hogy e városban van unitárius lelkész, aki a fiuk hogylétét keresztényi buzgósággal fogja gondjaiba venni, de ezen kivül is, elhelyezésük a legjobb mestereknél fog történni.

Én és az Isten.

És jött az Isten,
És hozzám jött az Isten,
Hogy összetörjön, hogy leteritsen,
Hogy álmaim össze-vissza hányja
S reményeimet tapossa sárba . . .
És összetörjön, hogy ne éljek tovább.

És jött az Isten,
És hozzám jött az Isten,
Hogy felemeljen, hogy megsegitsen,
engem az ősi lázadó pogányt,
Aki magának is, másnak is csak árt.
És felemelt, hogy éljek csak tovább.

És jön az Isten,
És hozzánk jön az Isten
S megsegit minket sok-sok lázadó pogányt,
S ahelyett, hogy leteritne,
Ahelyett, hogy összetörne
Felemel, hogy éljünk csak tovább.

Engem, Téged: sok lázadó pogányt!

Bede Emil.

Lelki nevelés.

Iskolai szövetkezetek*).

„Nem jó az embernek egyedül lenni". Ennek a bibliai igazságnak nemcsak családalapitási, hanem társadalmi és gazdasági szempontból is nagy jelentősége van. Gazdasági és társadalmi helyzetünk napról-napra mind szigorubban követeli, hogy az ember ne maradjon egymagára, hanem bizonyos életcélok munkálására és elérésére társuljon, szövetkezzék. Ezt a gondolatot valósitották meg a különböző jellegü szövetkezetek.

A fogyasztási szövetkezetek tagjaikat olcsó és jó áruval látják el s megóvják az áru-uzsorától. A tejszövetkezetek tagjaik tejtermékeit dolgozzák fel s értékesitik megfelelő áron. A hitelszövetkezetek olcsó kamatu pénzt adnak tagjaiknak s védelmezik a kamatuzsorától. Ezek az ugynevezett „alapszövetkezetek", melyeknek egyike, másika ma már feltalálható minden élni akaró, haladni vágyó községben. Az alapszövetkezetek hajthatnak bármely más irányu ágazatokat, melyeknek mindenike összetartozandóságot, anyagi előnyöket, jóllétet, boldogságot munkál a kellő lelkiismeretes vezetés és a tagok buzgó kitartása mellett.

*) E rovatban gyermekeink lelki nevelésének gyakorlati megvalósitásáról fogunk cikkeket közölni.

Ahol ilyen szövetkezetek vannak, ott lüktetőbb az élet, nagyobb az összetartás, könnyebb a megélhetés amellett, hogy a szövetkezetek anyagi és erkölcsi támogatásban részesithetnek egyeseket, közületeket, iskolákat, egyházakat.

A népet a szövetkezeti élet megismerésére, a szövetkezet előnyeinek megértésére csak hosszas felvilágositó, szövetkezeti nevelő munka által lehet fokról-fokra ránevelni. A szövetkezeti életre nevelő munkában a legtermészetesebb alapvető munkát az iskolai szövetkezetek végezhetik. Ilyen iskolai szövetkezetek ma már nemcsak a külföldön, hanem itthon is vannak ugy a közép, mint az elemi iskolák mellett. Egy ilyen elemi iskolai szövetkezet szervezését és müködését óhajtom megvilágitani. Egyetlenegy példára, saját iskolai szövetkezetünkre hivatkozom csupán, mert más iskolai szövetkezetet nem láttam, de megengedem, hogy népesebb helyeken, nagyobb iskoláknál, nagyobb forgalommal lehetnek szebb eredménnyel müködő szövetkezetek is.

Iskolai szövetkezetünk időben fiatal: 2 éves.

Iskolánknak 80 tanulója egyenkint 5 Leu, összesen 400 Leu üzletrész jegyzésével hivta életre. Erről beszél az „Üzletrészkönyv", melybe a jegyzett üzletrészek vannak bevezetve. Akik „kinőnek" az az iskolából, üzletrészeiket kivehetik. Vannak, kik kiveszik; vannak, kik otthagyják öccseik, hugaik javára.

A szövetkezetet 1 ellenőr, 1 boltos, 1 könyvelő, 3 igazgató és 3 felügyelő vezeti. Ezek szerepe a következő:

Ellenőr (a tanitó) felügyel mindenre. Ő a kulcsár. Szükség szerint kinyitja és bezárja a boltot, amely egy külön, erre a célra szolgáló szekrényben van elhelyezve. Felvilágositást ad „szakkérdésekben": bevásárlás, számlázás, könyvelés stb. Megárazza a számlával vásárolt árukat. Dönt vitás kérdésekben.

Boltos kiadja az árukat készpénzfizetés ellenében a tizperces szüneteken és a tanitás kezdete előtt. Tanitás után ellenőrnek átadja a kulcsot. Hónap végén beszámol az áruval és pénzzel „erkölcsi felelősség" mellett. A boltos személye szükség szerint havonta változhatik. (Pénzkezelés a jellem próbája.)

Könyvelő egy könyvbe bevezeti a számlákat a vétel- és az eladási ár különbségének feltüntetésével. Pl.: Áruk értéke 100 Leu. Beszerzésnél 10% engedmény, haszon 10 Leu... stb. Könyvelő személye is változhatik időnként, hogy minél többen gyakorolják a könyvelést.

Igazgatóság gondoskodik az áruknak pontos időben való beszerzéséről, a boltos igazságos sáfárkodásáról.

Felügyelőbizottság ellenőrzi a tagok hüségét. Megtérésre inti a „tévelygőket" s figyelmezteti, hogy ismétlődő esetben kizáratnak a szövetkezet „áldásaiból": osztalék, ajándék, a közös játéktárgy használata stb.

Minden tisztség tiszteletbeli és dijazatlan. Legszebb jutalom, ha valakiről megállapitottuk a leltárnál, hogy: „pontosan elszámolt". Az

iskolai szövetkezet adót sem fizet, mivei miniszteri rendeletek védelme alatt áll. Az iskolai szövetkezet a legszorosabb fiui kapcsolatban van a helybeli „Hangya“ anyaszövetkezettel. Bevásárlásait nála eszközli, mely neki 10% kedvezményt nyujt s az iskolai szövetkezet ebből a kedvezményből él.

Ime: dióhéjban egy „irka-firka“ szövetkezet.

Az üzleti eredmény az utolsó évben a következő volt:

Alaptőke tanév elején	550	Leu
„ „ végén	1000	„
Évközben kiosztatott	550	„ tehát
az évi tiszta nyereség	1000	„

A tiszta nyereséget részben a tanulóknak irószerekkel való segélyezésére (a karácsonyfával kapcsolatban), részben pedig a testi nevelés céljaira forditjuk. A mult tanévben pl. a leánykáknak játékgummi-lapdákat, a fiuknak bőrlapdákat és egy futbalt is vásárltunk a nyereségből.

Érdekes, hogy a kicsinyek milyen nagyoskodó komolysággal fogják föl szerepeiket. Mert a kicsinyek is lehetnek nagyok kicsiny dolgokban, mint a nagyok is sokszor kicsinyek maradnak nagy dolgokban.

Meggyőződésem szerint az iskolai szövetkezetre szükség van ott is, ahol jól vezetett, erős falusi szövetkezetek vannak, de ott is, ahol egyáltalán nincsenek. Ahol vannak, ott biztositja a meglevők jövőjét, ahol nincsenek, ott építi a jövő alapjait.

Bár az iskolai szövetkezet is anyagi alapon áll, mégis nagyobb az erköcsi hatása. A gyermek lelkébe bevési az összetartozandóság érzését, a tulajdon s főképpen a közös tulajdon szentségét és sérthetetlenségét. („A másé nem a Tamásé!“) Haszontalan, léha játékok helyett komolyan készíti elő őket a jövő nagy feladataira. A pénzkezelés latba veti a jövő emberét megbizhatóság szempontjából. Tehát sok nevelő, erkölcsi hatása van. Ebben a bizalmatlan, gyanuskodó, szunyogtüsszentésben is tevebőgést látó, lelkibetegségek miazmáival fertőzött, hazug légkörü világban — nekem sok lelki gyönyörüséget okoz a naiv, romlatlan gyermeki lélek jóhiszemü, bizakodó munkája, mert azt is tudom, hogy az öregfába oltott nemes ág hamarább törik, könnyebben hervad; mig a fiatalba oltott szilárdabban áll s hosszabb életü . . .

Pálffy Ákos.

Eljegyzés. *Dániel Zsigmond* vadadi tanitó eljegyezte *Szász Edithet,* boldog emlékü Szász András lelkész leányát 1931 augusztus 23-án. Isten áldása legyen a kötendő frigyen. — *Osváth Esztike* Kobátfalva és *ifj. Pál Dénes* unitárius lelkész Magyarzsákod, 1931 augusztus 25-én tartották eljegyzésüket. Minden külön értesités helyett. A magunk részéről Istennek áldását kérjük az eljegyzésre, hogy váljék az áldásos és boldog házassággá is.

Remény szárnyán szebb jövőbe...*)

Harminc év viharszárnyain
Vaj' hol iramlik az élet?...
Vagy tán vakon fut előlünk
A feledés örvényének?...

Mért nem áll meg pillanatra
A sors mostoha kereke,
Hogy emlékét — ködhomályból —
Minden sziv napfényre vesse?...

Mert emlék, im, ég szivünkben,
Szomorú is... néha kedves,
Mely a sors vészes hullámin,
Mint enyészet, titkon repdes...

*

Testvérim! egy szép perc ölén
Szálljunk magunkba s im, lássuk:
Melyek szomorú emlékink
S miben áll a boldogságunk?...

*

Letünt századok küszöbén
Sokat hányódott szent hitünk;
Mi temérdek könnyár s bánat
Jutott osztályrészül nekünk!

A sors ostora mily sokszor
Sújtott galádul mi reánk,
Mért hogy „Egy Istenünk" nevét
Fennen hirdette dics'imánk.

De a sziv unitárius...
Bátran vallja: „Egy az Isten!"
S ez „Egy Isten" megvéd, megóv,
Ha Ő velünk, veszély nincsen.

Vészfelhőt oszlat fejünkről
S két kezünket fogva vezet...
Boldog leend majd szent hitünk,
Mely érte türt és szenvedett.

Szeret is Ő minket nagyon,
Mert lám! harminc év tanuja,
Ódon, szürke falairól
Hitünk fényét csak úgy szórja.

Harminc éve, hogy büszkén áll,
Új iskolánk, e zajos vár...
De ki tudja benn' a jövő
Örömmel, vagy bánattal vár?...

Mi bizzunk csak szebb jövőben...
Sziv s lélekkel rajta tehát:
Imádjuk szent Istenünket
S áldjuk e közös, jó anyát!

Tartsunk ki ez anya mellett
S érte büszkén verjen szivünk!
Mert ha ő él, szent hitünkben,
Mi is örökre élhetünk.

Kolozsvár, 1931 szept. **Almási Gyula.**

Ápotemkin riport az udvarhelyi körből.

Potemkinről, II. Katalin orosz cárnő miniszteréről, bizonyára hallottak már olvasóink s tudják róla, hogy miképen csapta be uralkodónőjét. Potemkin ugyanis a cárnőtől hatalmas összegeket kapott az orosz falvak felvirágoztatására, telepitésekre, stb., amiket ő, jó orosz szokás szerint, lassankint el is költögetett, de a saját mulatozásainak költségeire. Egyszer azonban a cárnő meg akarta nézni, hogy mennyire haladt már az a munka, amire ő olyan sok pénzt áldozott s ezért kiséretével beutazta az országot. Most már Potemkin mit csináljon? Hatalmas nagy vásznakat festetett virágzó falvakról, épületekről, templomokról, miegyébről s amerre csak elhaladt

*) A kolozsvári új kollégium épitésének 30 éves évfordulójára.

a cárnő, ő az ut két oldalán felállittatta azokat a vásznakat. Távolból tényleg ugy nézett ki, mintha csakugyan falvak és épületek lettek volna; valóságban azonban csak a hatalmas orosz puszta volt ott nehány nyomoruságos, festett vászonnal feldiszitve. Ezután a zseniális csalás után potemkiniádáknak neveztek minden olyan jelentést, mozgalmat, életet, amelyről csodás dolgokat hazudoztak össze, de amelyekből alig volt valami igaz a valóságban.

Sajnos, az emberek ma is sok potemkiniádát visznek véghez. Az élet azonban, amelyet pedig annyit szidunk, ennek az emberi csalafintaságnak sokszor épen az ellenkezőjét produkálja. Kishitüségből, bizalmatlanságból, félelemből s ezer másféle lelki gyengeségből kifolyólag, sokszor vagyunk ugy, hogy az életnek napsugaras oldalát nem akarjuk látni, az emberek jóságában, becsületességében, kiválóságában nem akarunk hinni, jó hirekben, bizakodó jelentésekben nem tudunk bizni. Ha valami jót hallunk, legyintünk egyet: Potemkiniáda! De ha elmegyünk a helyszinére, sokszor megbizonyosodunk, hogy mi tévedtünk, mi csalódtunk, mert az a jó hir, az a becsület, az a virágzó élet, amit nem akarunk elhinni: igaz! Az ilyen kellemes csalódásokról szoktuk mondani, hogy *ápotemkin*-élmények, a hazugságnak vagy nagyitásnak, a potemkiniádának ellentétei igazzá való bizonyulásai.

Ilyen ápotemkin-élményben volt részem most, augusztus hónapjában, amikor az udvarhelyi unitárius egyházkör sok faluját bejártam s az egyházi élet lüktető energiáját saját tapasztalataim alapján lemértem. Nem azt akarom mondani, hogy az onnan érkező jelentéseknek nem hittünk s azért vártunk nagyon keveset az ottani élettől, hanem csak azt, hogy a mai nehéz, megpróbáltatásokkalteljes világban fekete szemüvegen át néztünk arrafelé is. De milyen igazi öröm fogott el, amikor a fekete szemüvegen is átsugárzó fénynyel felénk ragyogott tiszta sugárzásában az a kép, amelyről eddig azt hittük, hogy szine fakó s vásznán a gazdasági válság pókhálója éktelenkedik.

Gazdasági válság? Hát igen, az van ott is, de — hála az égnek — nem olyan mértékben, mint ahogyan azt a napilapok tudósitásaiból olvassuk. Találtam olyan falvakat is, ahol senkinek sem volt tizezer leunál több adóssága. Viszont majdnem minden unitárius faluban van hitelszövetkezet, mely a papok irányitása mellett iparkodik emberségesen kezelni a megszorult gazdákat. Általában a hitelszövetkezetek igen jó szolgálatot tesznek mindenfelé és egyáltalában nem lekicsinylendő üzletmenettel rendelkeznek. Egyik faluban a hitelszövetkezet több mint másfélmillió leu kinlevőséggel bir, azaz annyit adott kölcsön a gazdáknak. S ha már a szövetkezeteknél tartunk, emlitsük meg a tejszövetkezeteket is, amelyek ebben a körben szép számmal találhatók s óriási jelentőségüek. Hogy egyebet ne emlitsünk, a fajtehenek beállitásán és szakszerü kezelésén kivül, ma tulajdonképen egyedüli jövedelme a falunak a tejszövetkezet. Mikor mindennek lement az ára elképzelhetetlenül és nevetségesen

alacsony összegekre, egyedül a tejtermékek azok, amelyek valamenynyire még tartják áraikat és jövedelmet hoznak a falusiaknak.

A fogyasztási szövetkezetek is megteszik a maguk feladatát, bár értékükből levon az a — elismerjük — kényszerítő körülmény, hogy a fogyasztási szövetkezet, információim szerint, csak kocsmával együtt képes megfelelő bevételről gondoskodni, ami egy-két egyházközségünkben azt eredményezte, hogy fogyasztási szövetkezetet nem akarnak felállitani. (Remélem, ez a pár szavas megjegyzésem fel fogja hivni szövetkezeti embereink figyelmét erre a kérdésre s a Közlönyben közölhetek olyan cikkeket, amelyek bebizonyitják, hogy igenis, a fogyasztási szövetkezet kifizeti magát kocsma nélkül is.)

Hogy rátérjünk közelebbről az egyházi életre is, illesse nyilvános köszönet és elismerés az udvarhelyköri belsőembereket azért a buzgó és lelkes munkájukért, amelyet olyan jóleső érzéssel tapasztaltam. Összehasonlitásokat nem akarok tenni, bár amerikai hitrokonaink érdekes versenyt inditottak ezen a téren az egyházközségek között s pontokkal jelölve egyleti munkát, templomlátogatást s miegymást, minden évben sorrendet állitanak fel az egyházközségek között a végzett munkának és a hivek számának megfelelően. Egyszóval, csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy bár minden körben igy menne a munka, mint itt! Akár a nagy egyházközségeket vizsgálom, mint Vargyas, Derzs, Szentpál, Okländ stb., akár a kisebbeket, mint Kénos, (ahol az egész községben nincs kocsma, az ifjak közül talán egyetlen egy sem dohányzik, a Brassóban szolgáló ifjak 9000 leu értékben temetkezési egyletet, felszereléseket adományoznak eklézsiájuknak stb.), vagy mint Székelymuzsna, (ahol a kis nőszövetség huszezer leuját odaadta kántori lakás épitésére s ez összegen felül is közmunkával, adományokkal sietett segitségül), vagy mint Gyepest, (ahol majdnem a semmiből renoválták az orgonát, templomot stb.), szóval akármerre nézek, mindenütt azt látom, hogy az egyletek anyagi téren is segitségére siettek az egyházközségeknek s ez uton is a legszebb példát szolgáltatják mindnyájunk számára. Szellemi téren azután meg igazán szép munkálkodás folyik e kör egyleteiben. A körigyülésről, ha a tudósitás idejében beérkezik, még e számunkban irunk, most csak annyit akarunk megjegyezni, hogy Vargyason például 600—700 ember jelenlétében tartanak minden vasárnap Dávid Ferenc Egyleti estélyeket s e számtól csak arányszámuknak megfelelően maradnak el a többi egyházközségek is. A kör egyleteinek szellemi nivójára jellemző, hogy tudomásom szerint ez a kör az első, amely Unitárius jeligére pályázatot hirdetett s a pályázat eredményeképen Bence Domokos versére Pállfy Ákos szerzett gyönyörü melódiáju, unitárius köri jeligét „Egy az Isten" cimen. Legujabban pedig a kör nagytekintélyü és buzgó esperesének inditványára egy kis gyüjtemény kiadását tervezik, melyben az egyletek számára felhasználható verseket és felolvasásokat akarnak közreadni. A gyermeknevelés terén is érdekes kisérlet a Dobai István „Jézust Követő Gyermekek Társasága", valamint a gyermekszövet-

kezet, amit Pállfy Ákos szervezett meg. Mindkettőről lapunkban irni fogunk.

Nem akarom hosszura nyujtani ezt a kis beszámolót, amelyet nem az Udvarhelykörieké́rt irtam, hanem a többiekért: azokért, akik esetleg éppen ugy kétségeskedtek egyházunk erejében, mint én s akiknek a számára ennek a körnek intenziv és lelkes munkássága talán ilyen ápotemkin élmény, kellemes csalódás lesz. Adja Isten, hogy más körökben is érjenek engem s egész vallásközönségünket hasonló kellemes csalódások s akkor egyházunkat nem féltem semmiféle válságtól, legyen az gazdasági, vagy politikai.

Szent-Iványi Sándor, D. F. E. titkár.

Hirdetmény.

A miniszteriumilag engedélyezett *Cristur—székelykereszturi unitárius gazdasági iskola igazgatósága* közhirré teszi, hogy az iskolában a tanitás f. évi október 15-én megkezdődik. A téli félév tart április 15-ig s azután a tanulók a tanárok irányitása és ellenőrzése mellett folytatnak gyakorlatot a saját, illetve szülőik gazdaságában. Az iskola I. osztályába felvétetnek 14—30 éves, magyar anyanyelvü román állampolgárok, kiknek a következő feltételeket kell igazolniok felvételi kérésükben:

a) kereszlevéllel azt, hogy betöltötték 14-ik életévüket, de a 30-ikat még nem;

b) községi elöljárósági bizonyitvánnyal azt, hogy maguknak, vagy szüleiknek legalább 2 hold mezőgazdasági ingatlanuk van;

c) iskolai bizonyitvánnyal azt, hogy legalább 4 elemi osztályt végeztek;

d) orvosi bizonyitvánnyal azt, hogy egészségesek és munkaképesek;

e) községi elöljárósági bizonyitvánnyal azt, hogy ugy ők, mint szüleik kifogástalan magaviseletüek.

Az iskola növendékei az intézetben konviktusi étkezést kaphatnak, a husz éven aluli növendékek pedig bennlakást is. 6 havi konviktusi dijban beszolgáltatandó egy öl tüzifa, egy mm. buza, 30 kg. kukorica, 5 kg. zsir, készpénzben pedig azon felül 1.720 Lei, mely utóbbi összeg megváltható tüzifa, árpa, burgonya, kukorica, vagy buzával. Internátusi, könyvtári, szerszámhasználati stb. dij 6 hónapra 1000 Lei A konviktusi dij 2 havonként előre fizetendő, az internátusi dij pedig 2 egyenlő részletben szintén előzetesen.

Szegénysorsu és jó igyekezetü növendékek részére bizonyos számu ingyenes, illetve félkedvezményes helyek állnak rendelkezésre.

A felvételi kéréseket f. évi október 1-ig kell beadni az iskola igazgatóságához a székelykereszturi régi gimn. épületben, mely kéréshez csatolni kell a fentebbi pontok alatt felsorolt okmányokat és dijkedvezmény kérése esetén a községi elöljárósági szegénységi bizonyitványt is. Bővebb felvilágositásokkal az iskola igazgatósága szolgál.

Egy levél, amelyből tanulnunk kell.*)

Schöppner Sámuel, v. borászati főfelügyelő, lapunk egyik legönzetlenebb barátja, a gazdaügyeknek lelkes munkása levelet irt a szerkesztőnek. Ez a levél nem a nagy nyilvánosság számára iródott, mégis szükségesnek tartjuk közlését, mert sokat tanulhatunk belőle. A keresetlen egyszerü szavak olyan emberre vallanak, aki nem csak szóval, hanem tettekkel is részt vesz a magyar gazdaközönség és a gazdaügyek támogatásában.

Ime a levél:

...Végre kilátás van arra, hogy Romániában az első magyarnyelvü gazdasági szakiskolát felállitják. Későre jutottunk idáig, de hangsulyozom, nem elkésve. Állitólag az anyagiak hiánya miatt késett ily sokáig ez az iskola. Ez lehet ugyan igaz, de csak azért, mert mindazok, akiknek módjában állott volna, egyáltalán, vagy csak keveset áldoztak erre a fundamentális célra. Ezt a szót, hogy fundamentális, különösképen akarom hangsulyozni, mert az erdélyi magyarságnak alapját, fundamentumát egy türhető viszonyok közt élő gazdaosztály képezi.

...Ha ez az alap meginog, — pedig a jelek szerint már lazulni kezd —, akkor összeomlik az épület ugy, hogy későbben felépiteni már alig lehet.

...Minden számottevő tényezőnek össze kell fognia tehát abban a létkérdést jelentő munkában, amely a gazda- és kisgazdaosztály talpraállitását célozza. Most kell e kérdéssel komolyan foglalkoznunk, amig még nem késő.

A gazda oktatására, tanitására sohasem volt még annyira szükség, mint most. Szükséges ez különösen azért, mert gazdálkodásunk rendszerét a változott viszonyokhoz mérten kell átalakitanunk. Aki ezt nem teszi, annak el kell vesznie.

Tudnunk kell, hogy adott viszonyaink mellett, miből kaphatjuk a legnagyobb jövedelmet? Milyen állatokat tartsunk és azokat észszerüen hogyan neveljük és takarmányozzuk? Mit és hogyan termeljünk?

Igaz, hogy mindezen kérdésekre a szakkönyvek és szaklapok legtöbbször megadják a szükséges utasitásokat, de ezek csak elméletiek. Az elmélet és gyakorlat között pedig gyakran igen hosszu az ut.

A gazdasági iskola feladata lesz, hogy az elmélet és a gyakorlat közötti távolságot áthidalja és az elméleti ismereteket a gyakorlatba is átplántálja...

Épen ezért magam is örvendek, hogy az első romániai magyar gazdasági szakiskolát végre felállitják.

Ezelőtt 10 évvel igéretet tettem, s ezen igéretet ezelőtt 3 évvel mértékadó körökben Kolozsváron megismételtem. Azt mondtam, hogy amennyiben egy magyarnyelvü gazdasági iskolát állitanak fel, ugy

*) A „Mezőgazdasági szemlé"-ből átvéve.

én mint szász ember, egy 2 holdas szőlő telepitéséhez szükséges szőlőoltványokat ingyen ajánlom fel az iskolának. Ezen igéretemet most is fenntartom.

Egy gazdasági iskola fenntartásához sok pénzre van szükség. Ezt össze kell és össze is lehet hozni. Adjon mindenki, akinek módjában áll, áldozzon mindenki ezen célra valamit, mert hangsulyozom, hogy a magunk helyzetén is csak a kisgazdán keresztül segithetünk. Ha a kisgazda tönkremegy, létünk fundamentuma pusztul el...

Látogatás az unitárius cserkésztáborban.

— Riport. —

Balatonszepezd, 1931 julius. Az alkonyodó nap sugarai játszanak a magyar tenger szinekben örökké változó vizén, amikor megpillantom a parttól nem messze fekvő erdő szélén a magyar unitárius cserkészek nyári táborát. — A 345. számu János Zsigmond cserkészcsapatot a budapesti egyházközség lelkes vezetői szervezik meg 1929 januárjában s ugyanazon év karácsonyakor veszi át a csapat vezetését Pethő István unitárius lelkész, a csapat jelenlegi parancsnoka. Egy esztendő elteltével már, 1930 nyarán, együtt van a 40 cserkészből álló tábor Dunabogdányban s követi azt az idei táborozás, amelyiken már 55 fiatal cserkész vesz részt. — Örömmel és büszkeséggel szemléltem, hogy ezek a fiatal gyerekemberek milyen komolysággal és lelkesedéssel végzik cserkészmunkájukat. Nem fáradtak akkor sem, amikor gyakorlatozniok kell, nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgattak, amikor az erdélyi magyar unitárius ifjuság helyzetéről és mozgalmáról előadást tartottam előttük. Egészséges vidámsággal veszik ki részüket a nyári vakációzás nyujtotta szórakozásokból. A nyilvános esti tábortüzeknél felcsendül ajkukon a a dal s a falu lakossága és az idegen vidékekről összegyült nyaralóközönség áhitatos figyelemmel hallgatja a cserkésznóták után elénekelt régi erdélyi magyar dalokat és egyházi énekeket. Viselkedésük és fiatalos lelkesedésük az egész környék népe előtt megbecsülésüket vivta ki. Becsületes hüséggel méltók arra a névre, melyet csapatzászlójukon viselnek, mert bizonyságot tudnak tenni arról, hogy erdélyi székely-magyarok és unitáriusok.

Ferencz József.

A kolozsvári Unitárius Nők Szövetsége őszi előadássorozatát október 6-ikán kezdi. Az előadások mindig szerdán d. u. 6—7-ig lesznek az unitárius kollégium disztermében. Az idén az összes előadásokat nők tartják, különösen nőket érdeklő problémákról.

Mózes Mihályt, Edélyből elszakadt unitárius testvérünket, aki a honvédelmi minisztériumban mint százados szolgál, ez év tavaszán a vaskoronarend keresztjével, aug. 7-én pedig a háboruban szerzett érdemeiért a vitézi cimmel tüntették ki.

Egyleti élet és munkásság.

Jelentés

a nagyajtai D. F. E. Nőkszövetségének 1930/31. évi munkásságáról.

Az egyesület az év folyamán is igyekezett megközeliteni kitüzött célját, amely az ön- és közmüvelődés terjesztése, a karitativ munka, az egyesületi szellem élesztése volt, az egymás megértése, az egymásközötti békesség és az együttérzés által.

Az évi müködés az 1930 november 23-iki gyüléssel vette kezdetét, amelyen ujabb három évre elnöknek választatott: Taar Gézáné, alelnök: özv. Györke Béláné, titkár: Gyulai Ilona tanitónő, jegyző: Téglás Józsefné, ellenőr: özv. Péterfi Lőrinczné és pénztáros: Bartha Lajosné.

Az év folyamán, minden második vasárnapon, tartatott 8 rendes és 2 rendkivüli összejövetel. Az összejövetelek programja szépirodalmi tanulságos felolvasások, ismeretterjesztő előadások, ének és szavalatok előadása, a napi események gondolatkicserélő megbeszélése volt, amelyekben a vezetőség és a tagok élénk részt vettek. Minden összejövetel egyházi énekkel kezdődött és végződött, amely után kedves közvetlenséggel az egyes tagok rendre, megfelelő imádságokat olvastak fel, amelyek ugy az imádkozókra, mint a hallgatóságra mindig mély hatást gyakoroltak.

A Nőkszövetségének négyszólamu dalárdája a dalkultusznak is nagy buzgósággal áldozott az év folyamán. Több évi buzgó tanulása folytán, elég erőt érezvén, az országos dalosversenyre is benevezett s bár valószinü ezen versenynek ez évről való elmaradása, felkeltett ambiciója nem mond le a feltett szándékról. A dalosversenyen való részvétel utiköltségeinek részbeni előteremtése céljából egyfelől, másfelől, hogy az egyesület tagjainak családja között egy kellemes, közelebbi kapcsolatot létesitsen és az együttérzés szellemét ezzel is növelje, a vezetőség a tél folyamán három családias összejövetelt rendezett teaestélyek cimen, amelyen a vezetőség által gondosan megválasztott, kedves szolid müsor, a Taar Géza lelkész által mindvégig vidám hangulatot keltő konferánszok feledhetetlenné és jövőre is kivánatosokká tették ezen estélyeket. Minden ilyen estélyünkön mintegy 40—50 családunk (90—100 lélek) vett részt, mert felekezeti iskolánk helysége, hol az összejöveteleket tartottuk, többnek befogadására képtelen volt. Ezen családi összejöveteleknek a nagy erkölcsi haszna mellett megvolt a megfelelő anyagi bevétele is.

A jótékonysági munka rendjén, amely egyesületünknek természetes velejárója lett, ez év folyamán is, most már mint elmaradhatatlan teendőt, rendezte meg a karácsonyfa-ünnepélyt. A szegény gyermekek didergését enyhiteni és felekezeti iskolánk valamennyi

növendékének karácsonyi örömet szerezni, igaz lelki gyönyörüségére szolgált az ünnepély rendezésén fáradozó asszonyoknak. Egyesületünk kis árvájáról, aki a kolozsvári árvaleánynevelő intézetben talált elhelyezést, az évi féltartásdij fizetése mellett sem feledkezett meg. Lelkész az ősz folyamán egyik kolozsvári útja alkalmával személyesen meglátogatta; az intézet számára az egyesületi tagok által adományozott szőteményeket kézbesitette és a kis árva testi és lelki állapotáról az egyesületnek jelentést tett.

Fönntartottuk az állandó érintkezést a Romániai Kisebbségi Nőegyesület Központi Titkárságával is. Az ezen Nőegyesület által Beresztelkén létesitett gyermeknyaraltató telep berendezéséhez, tagjaink természetbeni adományaival mi is hozzájárultunk s jól esett a ma annyira szükséges egységes kisebbségi munkába nekünk is belekapcsolódni.

Végül a magunk anyagi lehetőségeit is igyekeztünk gyarapitani, amidőn egyesületünk helyiségeinek világitására 2 körégő lámpát s a nagyobb ünnepségek alkalmából való berendezkedéshez 50 drb. összecsukható széket vásároltunk mintegy 5000 lei értékben.

Ha valami jót tettünk s ha valamiben erkölcsi sikert érhettünk el, legyen áldott az Örökkévaló Isten érette!

Titkár.

A „Székelykereszturi Unitárius Egyházkör Dávid Ferenc fiókegylete“ ebben az évben julius 20-án *Korondon* tartotta évi rendes közgyülését. Az unitárius templom szinültig megtelt a vidékről érkezett vendégekkel és Korond község unitárius és más felekezetü hiveivel. Az ünnepség három része egyfolytában tartatott s egyik a másikat egészitette ki.

A gyülekezeti éneket Ürmössy Gyula kereszturi segédlelkész imája követte, utána ifj. Máthé Lajos szentábrahámi lelkész mondott egyházi beszédet az őszinteségről, elitélve a mai időket, amikor az őszinte beszédnek, cselekedetnek olyan gyakran hiányát érezzük. Az énekszámokat Zsakó Gyula énlaki és Fazakas Sándor kereszturi énekvezér-tanitók vezették.

Az istentiszteletet követő templomi ünnepély Pap Mózes elnök megnyitó szavaival kezdődött. Szerető, meleg beszédében bölcs utmutatásokat adott a mult emlékeihez ragaszkodó és azokat tisztelő székely lakósságnak a jövőben megőrizendő, illetve kimüvelendő lelki élet felé. A megnyitó beszédre Gyulai Árpád helybeli lelkész válaszolt keresetlen, közvetlen szavakban s üdvözölte a község nevében a vendégeket. Felolvasás következett ezután, melynek során Ütő Lajos kereszturi lelkész a vallásról és az erkölcsről beszélt. Tartalmas előadásába belehimezte a Korond-vidéki mondákat s átfonta azokkal a székely nép minden nagy kérdését, vallásos és erkölcsi életét épen ugy, mint azoknak folyományát: életbenmaradását. A hallgatóság: vidéki vendég és falusi nép egyformán élvezte a helyénvaló fejtegetéseket, melyek szakszerüségük mellett a szép, költői

megnyilatkozásokat sem nélkülözték. Az ünnepséget meleghangu költemények fejezték be. Jakab Albertné sz. Gálfy Irén unitárius vallásos tárgyu verset szavalt őszinte átérzéssel. Fülöp Árpád, végzett theol. akad. hallgató Mécs Lászlónak „A királyfi három bánata" cimü költeményét ismertette meg a mélyérzésü verseket szerető közönséggel. Őszinte meghatottságot váltott ki Bardócz Irénke szavalata, ki Pakots Károlynak „Hivnak a fekete szirtek" cimü versét adta elő.

Az ünnepség után a közgyülés következett, mely nem fárasztotta, inkább fellelkesitette az egybegyülteket. Boros Jenő egyleti titkár alapos évi jelentéséből mindenki érdeklődéssel hallgatta, hogy a kereszturi körbe tartozó egyesületek, elsősorban az ifjusági egyesületek és a Nőszövetségek lelkesen munkálkodnak s mind szellemi, mind anyagi vagyonukban egyre gyarapodnak. A javaslatok során a közgyülés elfogadta azt az inditványt, hogy a jövő évi közgyülést az egyik tavaszi hónapban rendezzék, *egybekötve a dalárda versennyel.*

Az ünnepség után vendégek és vendéglátók a fürdő-telepen ebédeltek s ott töltötték el az időt a késő esti órákig. Utólag mindenki hálával gondolt Gyulai Árpád helybeli lelkész barátságos vendégszeretetére, ki az ünnepség előkészitését és rendezését köszönetet érdemlő alapossággal végezte el. De köszönet illeti, — s ezt a szereplők a helyszinen is hangsulyozták —, a község lakósságát is, mely őszinte együttérzéssel s nagy lelkesedéssel vett részt az ünnepségen s tette azt jelenlétével még értékesebbé. Gy. P. Zs.

Egyházi hirek.

Rovatvezető: ÜRMÖSSI JÓZSEF.

Főtiszt. püspök ur augusztus 6-án érkezett haza Karlsbad-fürdőről s itthon még szükségessé vált három heti pihenés után a hivatali teendők végzését jó egészségben ismét megkezdette.

Szeretettel köszöntjük a főpásztort s tartós jó egészséget kivánunk részére.

Az Erdélyi Muzeum-Egylet folyó évi vándorgyülése elnökül püspök urunkat választotta meg, ki augusztus 28-án Nagyenyeden tartott gyülésen igen tartalmas és általános tetszést keltő megnyitó beszédet mondott, melyet a napi sajtó részletesen közölt.

E vándorgyüléssel kapcsolatosan főtiszt. püspök ur Dr. Gál Kelemen köri felügyelő-gondnok urral vizsgálatot tartott a nagyenyedi egyházközségünkben, honnan 30-án délután átmentek Marosujvárra és az ottani leányegyházközséget oly módon szervezték, hogy állandó segédlelkésze legyen s erre az állásra főtiszt. püspök ur Végh Mihály lelkészjelöltet nevezte ki.

A magyarsárosi népes felekezeti elemi iskolánknál a közoktatásügyi miniszter ur engedélyezte a második tanerő beállitását, mely állásra főtiszt. püspök ur Gálfi Julia okl. tanitónőt nevezte ki. Reméljük, hogy az uj tanitónő — ki Gálfi András lelkész leánya és a mult tanévben nyert képesitést — ifjui ambicióval és kötelességérzettel fog megfelelni fontos hivatásának. Jó sikert kivánunk!

A nyárádgálfalvi egyházközség pályázatot hirdetett a tanitónői állásra. Rédiger Gézáné Bartha Emilia kapta a szavazatok többségét s őt a püspök ur ki is nevezte. Rédigerné kiváló szolgálati bizonyitványokkal rendelkezik s igy reméljük, hogy felekezeti tanügyünk terén is kivánt sikerrel fog munkálkodni. Isten segélje!

A mészkői egyházközség most renováltatta ősrégi templomát és tornyát s uj orgonát szereltetett. Az ünnepélyes átadás és felavatás szeptember 20-án vagy október 4-én lesz, melyen főtiszt. püspök ur és Dr. Varga Béla egyházi főjegyző is résztvesznek.

E. K. Tanács augusztus 17-én tartott ülést, melyen letárgyalta az 1931. évi költségvetést. Minden téren redukálásokat eszközölt. hogy a deficitet fokozatosan eltüntethesse, ami a pénzügyi bizottság körültekintő munkája alapján — reméljük — sikerülni is fog. Áldozatokat kell hozni mindenkinek pénzben és több munka vállalásával, mert ez ma minden téren igy van.

Egyházunk anyagi helyzete szükségessé tette a szolgálati évüket betöltött tanárok nyugalomba bocsátását. Ez alapon E. K. T. kimondotta Pap Mózes, Vass Domokos és László Gyula tanárok nyugdijazását. Önként kérte nyugdijazását — egyházunk anyagi helyzetére való tekintettel is — Dr. Gál Kelemen tb. igazgató-tanár, kinek kérését a Tanács méltányolta s nyugalomba helyezését kimondotta. Méltányló elismeréssel emlékezett meg az E. K. T. mindenik tanár 40 évi buzgó munkásságáról, de külön kiemelte Dr. Gál Kelemen tb. igazgató-tanárnak a tan- és nevelésügy érdekében kifejtett kiváló munkásságát.

Az E. K. Tanács kimondotta, hogy megtakaritás szempontjából a megürült állásokat uj rendes tanárokkal nem tölti be, hanem csak helyettes és óraadó tanárokat alkalmaz. A számtan-fizikai tanszék a kolozsvári főgimnáziumnál — a szertár kezelése miatt — betöltendő lévén, erre, szükebbkörü pályázati hirdetés alapján, Bálint Domokos székelykereszturi tanár afia pályázott, kit az E. K. Tanács meg is választott.

Megállapitotta az E. K. Tanács a székelykereszturi főgimnázium 1931/32. évi költségvetését s kimondotta, hogy az algimnázium (I—IV. oszt.) fenntartásához 650.000 leu központi segéllyel járul hozzá.

A kolozsvári unitárius egyházközség tervezett házépitési ügyét nem hagyta jóvá az E. K. Tanács, mert a szükéges amortizációs kölcsön nyujtására nem látott megfelelő garanciát.

A székelykereszturi gazdasági iskola megnyitására megtette a szükséges előkészületeket. Dr. Nagy Endre gazd. egyleti titkárt megbizta az igazgatói teendők végzése mellett az iskola beinditásával és Dr. Elekes Dénes főgimnáziumi felügyelő-gondnokot felkérte, hogy a felügyelő-gondnoki tisztet ez iskolánál is vállalja el.

Az E. K. Tanács, a kollégiumi igazgatóság javaslatára, Dr. Ferenczy Sándor óraadó tanárt a természetrajzi szakra helyettes tanárnak megválasztotta.

Amerikai hitrokon testvéreink irántunk való érdeklődésüknek ujabb bizonyitékát adták azáltal, hogy Dr. Dexter és neje európai körutjukban felkerestek minket. Több napig időztek itt és dr. Varga Béla főjegyző kalauzolása mellett több vidéki egyházközséget látogattak meg. Dr. Dexter jelentős állást tölt be az Amerikai Unitárius Társulatnál, neje pedig az Unitárius Nőkszövetségénél. Itt időzésük alatt a püspök ur és családja fogadták a vendégeket. Egy heti időzés után Magyarországra mentek.

A főtiszt. Püspök ur az ősz folyamán püspöki vizsgálatot akart tartani az aranyos-tordai egyházkörben, de az egyházkör és egyházközségek vezetői, a nyomoruságos gazdasági helyzetre és állapotokra való tekintettel, kérték a vizsgálat elhalasztását. Püspök ur a kérést figyelembe vette.

Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész, lapunk szerkesztője, az Udvarhelyköri D. F. Egylet meghivására Gyepesben előadást tartott s ez utjával és nyári időzésével kapcsolatban az egyházkör több egyházközségét meglátogatta, azokban előadást tartott és prédikált. Mindez — a köri esperes jelentése szerint — igen élénk elevenitő hatással volt népünk lelki életére s kivánatosnak tartja az ilyen időnkénti látogatásokat. Ez a jelentés is arra int, hogy áldozzunk többet misszióra!

Cseh-szlovák unitáriusok. Közel a Moldva folyó partjához, szemben a császárok hires hidjával egy ősrégi épület öt-hatszázéves falait bontogatják. Az ős-huszita világ rejtett emlékeiről most egy irásos kő, majd egy rejtett szoba falai tesznek tanuságot. Az ős épület homlokfalát védi a históriai emlékek törvénye, de benn uj élet jeleit hirdetik a renovált falak, melyeken tul egy év alatt megszületik a jövendő unitárius temploma s minden olyan helyiség, melyre a modern unitárius missziónak szüksége lesz. Ha nem is gondolunk a dicső mártirság beszédes jeleire, boldog reménység ringat a jövő titkos igérete fölött, mert lám egy lelkes reformátor: Dr. Capek vezér után két nő és három férfi apostol küldi szét négyezer unitárius hivő nevében az uj unitárius evangéliumot. Ma már Prágán tul két uj vidéki központunk van, de lesz több is.

●●●

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Lelkész-kibucsuzó Recsenyéden. Julius 12-én megható templomi ünnepség keretében bucsuzott el Gál József nyugalomba vonuló lelkész a recsenyédi egyházközségtől, hol 41 évig végezte nagy szerénységgel és alázatossággal, de buzgó lelkiismeretességgel és elismerésre méltó kitartással a lelkipásztori munkát. Egy élet munkaerejét, vasszorgalmát és törekvő buzgalmát áldozta Isten országa szolgálatára, gyülekezete s családja javára.

A népes kibucsuzó ünnepély a köztiszteletnek és elismerésnek találó kifejezése volt. Gál József, mint rendes lelkész első és utolsó beszédét a recsenyédi templom szószékéről mondotta. A kettőnek gondolatai egybekapcsolódtak: akkor jó reménység töltötte be szivét, most Isten iránti hála és a hivekért továbbra is imádkozó apostoli szeretet. Távozó lelkész imája és bucsubeszéde után, Balázs András, köri esperes, alkalmi gondolatokkal gazdag beszéd keretében tolmácsolta az egyházi Főhatóság elismerését, méltatva Gál József érdemeit egyházi és egyházköri szempontból. Az Udvarhelyvidéki Lelkészkör nevében Sigmond J. elnök mondott szives „istenhozzádot“ a mindig előzékeny és szives kartársnak.

Az egyházközség különböző testületei következtek ezután s nemcsak szavakban mondottak bucsut a lelki atyának, hanem különböző ajándékokkal igyekeztek kedveskedni, hogy azok által a bucsuünnep emlékét maradandóbbá tegyék. Igy: id. Máthé István a kebli tanács és egyházközség nevében, szives szavak keretében, egy diszesen keretezett elismerő emlékiratot nyujtott át; Ráduly József a község részéről üdvözölte; Fekete Miklósné a Nőegylet nevében meleg hangon mondva bucsut, egy diszes virágtartót, ékes csokorral ajándékozott a távozó papnénak; Szabó Dénes az ifjuság képviseletében egy imakönyv átadásával köszönte meg a gondos oktatást, majd 2 iskolás gyermek, Máthé Dénes és Fodor Eszter gyermekded közvetlenséggel elmondott beszéd kiséretében egy szép sétapálcát ajándékoztak az öreg lelkipásztornak, kivánva, hogy használja sokáig Végül Vári D., sztpáli lelkész, gyülekezete nevében mondott köszönetet a sok szolgálatért, melyet Gál József hosszu szolgálati ideje alatt ott is végzett és Pálfi Ákos a köri tanitóság részéről juttatta kifejezésre elismerését a csendben, de sikeresen munkálkodott lelkész iránt, élvezze sokáig a jól megérdemelt nyugalmat. *S. J.*

Papi nász. Benczédi Domokos, torockói pap szeptember hó 6-án délben tartotta esküvőjét Borbély Babával Kolozsvárt az unitárius templomban. Szép számu közönség gyült ide egybe, hogy tanuja lehessen a lélekemelő ünnepségnek. Az impozáns nászmenetben ott lehetett látni Torockó képviselőit is — egy pártás lányt, két menyecskét és két férfit — festői népviseletben. Az esketési szertartást a püspök ur végezte, bőséggel adván a sok megszivlelendő, értékes tanácsot az ifju párnak.

Esküvő után az uj pár a násznép kiséretében a New-York szálló egy külön éttermébe vonult ebédre, honnan d. u. 4 órakor autókon kivonultak a fiatal pár uj otthonába, Torockóra. Itt a papi ház pitvarában a nagy számban egybegyült hivek nevében Péterfy Gyula üdvözölte az ifju párt, meginditó hangon figyelmeztetve a fiatal papnét azokra a kötelességekre, amik rá ebben az erős, törhetetlen hitü, buzgó unitárius eklézsiában várnak. A beszédre Gálffy Zsigmond igazgató válaszolt násznagyi minőségben, megigérve, hogy a szárnya alatt ideérkezett uj papné ismerni és teljesiteni fogja kötelességeit, amik rá különösen az unitárius nőmozgalmakban várni fognak a jövőben. Ezután az uj pár szeretteik és jóbarátaik kiséretében bevonult a szépen berendezett, barátságos uj otthonba.

Később a községi vendéglő nagy termében mintegy 70 teritékes vacsora volt. Itt számos felköszöntőben éltették az uj párt, kivánván nekik áldásos hosszu életet, kölcsönös megértést és zavartalan boldogságot. E jókivánatokhoz, ugy hisszük, lapunk olvasói is kész örömmel csatlakoznak.

Hetvenezerlejes alapitvány az első magyar gazdasági iskolának. A kitünően szerkesztett „Mezőgazdasági Szemle“ havi folyóiratból vesszük a hirt, hogy egy szász birtokos, aki egyuttal a lap tulajdonosa is, felajánlott az unitárius egyház által alapitott és ez év október 15-én megnyiló székelykereszturi téli gazdasági iskola számára 10.000 darab szőlőoltványt, két hold szőlő betelepitésére. Az alapitvány értékét véve, mintegy 70.000 lejre tehető. Schöppner Sámuel ur maga is kihangsulyozza levelében, hogy ő szász nemzetiségü. Érdemes e dologgal kissé szembenéznünk. A szász Schöppner Sámuel laptulajdonosa a magyarnyelvü „Mezőgazdasági Szemlének“, 70.000 lejes alapitványt tesz egy most megnyiló magyar gazdasági iskola számára. Hová emelkedik fel igy az alapitvány erkölcsi értéke? Micsoda fáklya lobban fel itt az erdélyi magyar kulturális küzdelmek sötét egén! Dicsérjük-e, méltassuk-e hosszasabban Schöppner Sámuel sövényfalvi birtokos tettének jelentőségét, vagy megkérdezzük-e a sulyos sorscsapásoktól sujtott magyar gazdaközönséget, hogy ott van-e legalább a Schöppner lapjának előfizetői között? Hogy megértette-e a beszédes tettet, s ha pénzzel nem, legalább egész szivvel és magyar lélekkel ott van-e a most megalakult első erdélyi magyarnyelvü gazdasági iskola mellett? Ugy érezzük, illetlenség lenne dörömbölni, amikor a lélek beszélt. Amikor átsuhant a magyar közéleten egy szivárvány. Galambősz ember küldötte. Nézzetek fel reá reménységgel és küldjetek egy áldást feléje.

Dr. N. E.

Pálffy István. Az elmult nyár folyamán halt meg élete 80-ik évében Tarcsafalván. Egyszerü székely köznemes létére is méltónak itéljük, hogy róla e lap hasábjain pár szóban megemlékezzünk. Mert Pista bácsi hosszu életén át olyan mintaszerüen vezette kis gazdaságát s maga is olyan becsületes, józan és takarékos életet folytatott, hogy példaképpen szolgált községe minden gazdaemberének. Aztán nemcsak magának élt, bár gyermekei virágkorukban elhaltak. Takarékos élte gyümölcseiben részeltetni kivánta nemcsak kiterjedt rokonságát, hanem egyházközségét is. A tarcsafalviak gyönyörü szavu, árpádkorabeli „szent harangja" a háboru áldozatául esett. Pista bácsi saját költségén öntetett másikat helyette. Jó karban tartott szép házát szintén az eklézsiának hagyományozta s ezentul ott a tarcsafalvi unitárius fiatalság fog vendégszerető otthonra találni.

Az elmulást, a halált az egyszerü falusi emberek józan meglátásával szemlélte s csak olybá vette, mint a mindennapi esti nyugovóra térést. De a rendszerető gazda pontosságával erre a szükségképpen bekövetkező végre is gondosan előkészült: kijelölte nyugvóhelyét már régebben elköltözött áldott lelkü felesége mellett, elkészittette, megiratta sirkövét, megvásárolta koporsóját és szemfedőjét. Meghagyta, hova és hogyan állitsák fel ravatalát s hogy ez is hibátlanul essék meg, próbaravatalozást rendezett: a temetkezési intézet emberével felállittatta a nyujtópadot a nagy házba, rátétette a koporsót, a szemfedőt, a koszorukat s hogy a kép annál elevenebben megmaradjon előtte, az igy elkészitett ravatalt lefényképeztette.

Mikor aztán békével türt hosszas szenvedés után kiadta lelkét, a fénykép nyomán pontosan meg lehetett vetni az ágyat a hosszu éjszakára, éppen csak Pista bácsit kellett belefektetni. És ő ott nyugodtan alhatja a siri álmot. Mert szépen, értelmesen megfelelt az embert érdeklő két legsulyosabb kérdésre: hogyan kell élni és hogyan kell meghalni. (ma)

„Szivemet hozzád emelem"

Nöi imakönyv, szerkesztőségünknél megrendelhető: fehér kötés 200 L., bőrkötés 200 L., egyszerübb bőrsarokkal 100., 80. és 60 Leu.

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő cimére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17